

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ СОСНИ КРИМСЬКОЇ ТА ЗВИЧАЙНОЇ У ЛІСАХ ДП «КУП'ЯНСЬКЕ ЛГ»

Кожокарь І.А., гр. 205з-22м-02

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **В.В. Горошко**
Державний біотехнологічний університет

Сосна кримська (*Pinus Pallasiana*) морфологічно досить різко відрізняється від сосни звичайною довшою і жорсткішою хвоєю (8-15 см), що сидить також в пучку по 2 шт., довгими (до 10 см) і товстими шишками, сукуватими і густохвойними деревами з темно-сірою тріщинуватою корою і товстими однорічними пагонами (Белосельская и др, 1949). У змішаних насадженнях з сосною звичайною сосна кримська до 40-річного віку помітно відстає по висоті і діаметру, але завдяки високій смолопродуктивності сосна кримська зазвичай стійка проти шкідників і хвороб в порівнянні з сосною звичайною (Шиманюк, 1974).

Типологічна структура лісів ДП «Куп'янське ЛГ» досить різноманітна. Представлений весь трофогенний ряд – бори, субори, сугруди, груди. Необхідно відзначити, що у складі бору представлено 4, субору – 4, сугруду – 5, груді – 4 едатопи.

Встановлено, що у складі земель вкритих лісовою рослинністю ДП «Куп'янське ЛГ» формується 30 типів лісу. З них у складі борів 4 типи лісу, суборів – 5, суборів – 11, грудів 10. При цьому слід зауважити, що незважаючи на те, що за площею абсолютну перевагу мають груди, кількість типів лісу сформована у їх межах не є більшою за інші трофотопи. Найбільш представленим на площі майже 10,4 тис. га або 31 % від загальної площі вкритою лісовою рослинністю досліджуваного підприємства є суха кленово-липова діброва. Іншими типами лісу, що переважають за площею в межах досліджуваного підприємства є свіжий дубово-сосновий субір, свіжий липово-дубово-сосновий сугруд, свіжа кленово-липова діброва. Їх площі коливаються у межах від 3,0 до 8,3 тис. га. При цьому їх частка від загальної площі вкритою лісовою рослинністю досліджуваного підприємства становить 9 – 25 %.

За результатами проведено аналізу поділу представлених типів лісу на домінуючі деревостани встановлено, що сосняки у складі ДП «Куп'янське ЛГ» представленні на площі близько 12,4 тис. га, що становить фактично 40 % площі досліджуваного підприємства. З них деревостани сосни звичайної представленні на площі фактично 12,0 тис. га або 96 % всіх сосняків ДП «Куп'янське ЛГ». Відповідно сосна кримська у складі лісів ДП «Куп'янське ЛГ» займає лише 0,4 тис. га або 4 % всієї площі сосняків.

Деревостани сосни звичайної представленні у 11 типах лісу. У свою чергу деревостани сосни кримської представленні лише у 7 типах лісу.

При порівнянні середніх показників деревостанів сосни кримської та сосни звичайної встановлено:

- деревостани сосни кримської мають доволі малі площі в порівнянні з деревостанами сосни звичайної;
- середній вік сосни кримської становить 40 років, в той час як середній вік деревостанів сосни звичайної становить 47 років;
- деревостани сосни звичайної мають більш високий показник запасів на 1 га, який становить 232 м³/га, в той час як запас деревостанів сосни кримської становить лише 195 м³/га;
- вікова структура деревостанів сосни звичайної більш збалансована в порівнянні з віковою структурою деревостанів сосни кримської;
- для деревостанів, як сосни звичайної так і кримської характерна відсутність деревостанів у віці стиглості та перестійних;
- у віці молодняка середній діаметр деревостанів сосни кримської нижчий за аналогічний показник сосни звичайної, але з віком середній діаметр сосни кримської збільшується та у більш літньому віці є значно вищим ніж у деревостанів сосни звичайної;
- в умовах свіжого дубово-соснового субору ДП «Куп'янське ЛГ» деревостани сосни кримської поступаються за висотою, така закономірність спостерігається майже у всіх представлених класах віку;
- деревостани сосни кримської у всіх класах віку мають менший запас на 1 га. ніж деревостани сосни звичайної;
- середній запас деревостанів сосни звичайної та сосни кримської менші за запас деревостанів підібраних з таблиць високопродуктивних деревостанів І.В. Туркевича (1973).

За результатами аналізу літературних джерел та власного виробничого досвіду отриманого під час праки у ДП «Куп'янське ЛГ» встановлено, що найбільш важливе значення для підвищення продуктивності та як наслідок вартості сосняків мають:

- відновлення сосняків на вирубках у можливо короткий термін (скорочення відновлювального періоду);
- приведення у відповідність з лісорослинними умовами склад і структуру насаджень (тип лісових культур);
- встановлення оптимального віку і способів рубок головного користування.

За результатами порівняння таксової вартості деревостанів сосни звичайної та сосни кримської встановлено, що деревостани сосни звичайної в порівнянні з деревостанами сосни кримської значно переважають їх за таксовою вартістю. Різниця у вартості деревостанів з віком лише зростає. Не суттєве підвищення таксової вартості сосняків з сосни кримської, в деякій мірі вказує на те, що для цих деревостанів в межах Харківської області необхідно переглянути вік технічної стиглості.